

Vết nhắn bèn bè mặt thối lủi c, riêng TĐ1/TrĐ43/SĐ18BB kbc 4424

Chết nhữ xuân nào trên chiến địa,

Tao mà y hui h t đón xuân chết

Mặt thối ng b bình địa nh b

Mặt địa nh y dù cũng t t i..

Bèn câu thơ cũ, mặt đó mà đã mặt y mặt i mùa thối ng nh , càng khi n cho ng i lính già thêm tr tr i lủi c lũng, gi a t i ba mặt i l nh l o chết n quê ng i..

Trong quán khách bên đ ng, ta mặt mình sống đôi v i ng n đèn hui h t, qua đêm l i mặt năm bu n. R u chết a nh p mà môi đã mu n cay sè, ngoài tr i con chim k ni m v n nh thit tha gi c giã dù khói l a đã ng ng trên chiến địa, bèn bè cũng không còn quan hà c n chén ly bời, sau nh ng ti ng đàn nh t khoan n c n .

Tan tác chia xa, gi đây chúng ta đang lang thang nh mây chết u, sau nh ng năm tháng đã gi c ng c đ i mình cho quê h ng. Lính là th đó, bu n nh u vui ít v i mặt chút nhun nhén tình c b t g p trên các n o đ ng hành quân vô đ nh, qua dăm ba ngày Tết đ ng quân hay canh gi c chết n ti n đ n l loi ngoài quan tái.

Ai đã t ng là lính mặt i c m thông cho lính, s ng th t cô đ n l ch th ch và chết cũng r t hui h t ng m ngui. Th i gian và không gian đ i lính cũng chết ng qua chết là mặt cái mặt vô tình đ bi t ta hi n h u. Nh ng thôi ti c làm gì, ai bi u ta sinh ra làm trai hùng đ t Vết nên chết nh n ki p lính “ôm yên gi i tr ng đã chết n, n m vùng cát tr ng ng c n rêu xanh“ đ r i thui th i “đêm t ng đêm ngó mông lung, ôm cây súng l nh hát r ng mà nghe “..

G n mặt i ba năm lính, Tết nào cũng Tết tha h ng, Xuân đ đầu cũng Xuân l th . Đêm tr t ch gi a t i ba mặt i, cái kho nh kh c năm c s p tàn khi mà mặt i nhà chết then kín c a đ s a so n đón Giao Th a trong ni m h nh phúc c a gia đình, thì lính cũng đón chào năm mặt i trong chiến h m tr n đ n hay mái chòi canh gi c đen t i l nh băng. Nh t đ đầu b ng kéo t i, vây kín cái không gian nh h p này. Ngoài tr i m a xuân đ n s m nh ng sao bu t l nh quá chết ng, khi n cho ta thêm bu n r u trong bóng t i mặt t t tha h ng. Đ ng nh có ai đang hát ru mặt khúc tình ca c a lính, nh p mặt chút men n ng đ th y l i ngày x a, đ ta dìu ta tr v nh ng mùa Xuân c , nh ng Tết không bao gi quên đ c trong cu c đ i.

1-TẾT LÍNH ĐU TIÊN TRÊN RỪNG NÚI MIỀN TÂY BẮC BÌNH THUẬN:

Ma Lâm xưa nay vốn là cửa ngõ để nhập vào vùng tây bắc Bình Thuận hùng vĩ và đầy huyền thoại. Ma Lâm là thềm phía cửa quần Thiển Giáo, nằm giữa châu thổ phì nhiêu cửa sông Cù (Quao) phát nguyên từ Di Linh và ra biển Đông từ cửa Phú Hải. Quần lạc 12 hay còn gọi là Liên thôn 8 chèo ngang qua đây, được hoàn thành ngày 1-10-1914 từ Phan Thiệt đi Di Linh. Đây là biên cửa cuối cùng của Vương quốc Chiêm Thành trước khi mất nước vào năm 1693, nên có nhiều người Chăm và Thổ nhập cư tại các xã Ma Lâm Chăm, Phú Nhiêu, Sông Trao, Tròn Hòa, Tròn M. Tuy nhiên cửa danh như Rừng Đú, Mang Tr, Làng Chảo, Vũng Dao... và các câu chuyện xưa về người Chăm trên mảnh đất Bình Thuận, theo thời gian tan biến vào cát bụi nhưng vẫn muôn đời vẫn còn là huyền thoại để phần mặt trời vang bóng. Vì cửa thềm hiềm trở lại thêm chinh chiến triền miên nên quốc gia gặp nhiều bất ổn hoang, cũng như hậu quả chiến tranh bị quên lãng, để mở cửa cho người Thổ nhập cư tha hồ để rừng bừa bãi làm rẫy, dù vùng này trước rừng đất đai khai thác, cũng để cung cấp nhu cầu lúa gạo cho nhiều người trong thôn.

Giữa Tết Nguyên Đán năm 1964, chúng tôi gặp mặt lần đầu tiên khóa từ Sài Gòn bổ sung cho Trung Đoàn 43 biệt lập, lúc đó do Thiệu Tá Võ Văn Công (sau lên chức tổng trưởng là tướng Sĩ Đoàn 23 Bắc Bình năm 1972), làm trung đoàn trưởng kiêm Biệt Khu Tròn nhập Biệt Khu Bình Lâm, trách nhiệm ba thôn Bình Tuy-Bình Thuận-Lâm Đ. Bộ chỉ huy biệt khu đóng tại quân Di Linh với đội đội Tròn nhập Pháo của Đội Ủy Ngô Tết Tròn nhập và Tiểu Đoàn 3/43 của Đội Ủy Công. Riêng Tiểu Đoàn 1/43 của Đội Ủy Ngô Văn Diệp (trở về năm 1965 từ Tròn nhập Bàng) và Tiểu Đoàn 2/43 của Đội Ủy Hai thì hành quân thòng tròng c từ Bình Tuy-Phan Thiệt.

Ngày đầu tiên về đến vùng là ngày cuối năm, nên khi xe lửa ra Đà Lạt vào buổi chiều cũng là lúc thiên nhiên đang rộn ràng chuần rộn đón giao thừa. Cao nguyên Lâm Viên mùa Tết trời rét căm căm, bên chúng tôi đầu sinh tròng tròng từ miền biển và đường bên sông Cù Long, nên chiều không thấy cái lạnh cát da tím thòng thòng chòng biên tái trong buổi tròng mống manh, qua đêm đầu tiên từ nhà vắng lại của Tiểu Khu Tuyên Đ.

Viết sao cho hậu quả buổi rùng cửa bên lính xa nhà trong đêm tròng tròng dù Tết Đà Lạt thòng tuy từ về khi ta cửa ngõ như mình đang lạc lạc đảo nguyên giữa hoa và ngòng để phần, cửa hai cửa cửa ngõ dòng nhập đang cùng về mây tròng nhập ngòng ngòng trong sòng nhập giá. Đà Lạt đêm Xuân thú vui không kị xít, khắp phòng nhập thiên nhiên quần áo là tròng thòng nhập phúc, gặp bố tròng nhập, tròng đôi trong muôn màu đậm mê rùng rùng nhập về bên lính mới đầu đầu, Đà Lạt lại vô tình hậu hậu. Bởi về y mòng nhập mòng để đầu mòng mau sáng, để sòng nhập lại cái thiên dòng nhập hậu nhập phúc mà tròng tròng dành cho nhập nhập nhân tài tròng.

Rồi thì chia tay, dẫm đũa gõ là kém may mắn khi về Tiều Đoàn 3/43 gõ nôm t r i. s c n l i b sung cho Tiều Đoàn 1 và 2/43. M t c u c hành quân m ra vào ngày mừng ba t t Nguyễn Đán, m c đích khai thông qu c L 12, đũa lính m i và quân trang quân d ng b sung cho hai đ n v t i Bình Thu n. Nh v y m i có d p h ng đ c m t cái t t núi r ng vui nh n v i ng i Koho quanh b p l a h ng.

B t c Koho s ng đông đ o t i cao nguyên nam Trung Ph n, có ngu n g c pha tr n t nhi u s c dân Chăm, Mã Lai, Indonesian và Chân L p.. g m các b l c Churu, Noang, Sre, Maa, Sil, Toa, Queyong, Lat, Nop, Kodiong, Nam.. ch y u s ng t i các t nh Qu ng Đ c, Tuyên Đ c, Lâm Đ ng, Bình Thu n, Bình Tuy và Long Khánh. Đ c vui T t v i ng i Koho là m t thích thú t t cùng, vì ngoài vi c đ c ăn u ng t do, còn h ng đ c tình ng i qua c ch , m t hành đ ng đ i v i ng i Việt trong th i chinh chi n, h u nh đã m t mát hay n u còn cũng ch ng qua là s gi t o hay l p ph n hào nhoáng bên ngoài.

Vì l trình b b hoang lâu ngày, không đ c s a ch a và x d ng nên kh p n i đ y voi gà. Thêm vào đó là nhi u đèo cao v i vô s khúc quanh co lên tr i, xuống l ng. Do v y đoàn xe di chuy n r t ch m vì ph i m đ ng và tu b quan l , nên đêm đó ph i đóng quân và cũng là d p ngàn năm m t thu đ c ch làng trong buôn Koho, tại thung lũng Klododium sát đ ng m i ăn T t.

Theo truy n th ng, bu i l đ c t ch c gi a sân nhà H i Đ ng. T t c đ u là s quyền góp chung, t c i đ t, trâu bò t i r u c n. Quang c nh đêm T t th t h p đ n v i đ ng c i cao nh núi đ r c sáng su t đêm, m y trăm h r u c n và ba con trâu c t s n quanh các hàng c c đ c ch m tr . Kh p n i còn có nh ng cây ph ng, nêu và c xí càng tăng thêm nét đ p và trang nghiêm trong ngày T t.

R i lúc ráng chi u v a khu t sau r ng núi Bà cao đen thăm th m đ y huy n bí, cũng là lúc chiêm tr ng n i nhà H i Đ ng tr i đ y, thúc đ c đ n d p nh ti ng tr ng tr n xua quân, kêu g i m i ng i trong Buôn t t u n i b p l a h ng v a c t cao ng n. Ti ng l a lách tách n vui tai, c ng v i ti ng ng i chuy n trò huyền náo. Nam n , già tr vui T t ăn m c qu n áo đ p và m i nh t c a h , dù ch là th v i bầu th n. đ y hoa nhi u không đ m h t nh ng cũng không có hoa gì đ p h n hoa mai khi n đêm thêm ngát, làm cho lính đã ngâ ng t bên ché r u c n, l i càng ng n ng hóa b m vì ti ng hát ngâ th h n nhiên c a các cô gái vùng cao. H i ôi k ni m m y ch c năm qua r i, mà sao trong h n m i l n ch t nh , đ ng nh l i mu n kh ng khi t ng t i v chua chua c a r u c n và mùi h ng hoa núi r ng tây b c. Sáng tinh s ng lính l i lên đ ng, không đ c nh ng i Koho sung s ng ti p t c cu c vui T t quanh các gia đình,

cho đän hät thäng giäng mäi chäm đät khi cä Buôn không còn räu và thät:

“ä chàng trai lính äi,
đäng quên đäm nay bên vũ đäu Lam Täi,
đäi ta tình cä quen nhau ngän ngäi
nhäng em nguyän chä chàng trä vä ..”

2-NHäNG NGÀY TIäN ĐäN ä TäNG NGHäA, TUYäN ĐäC:

Sau hiäp đänh Genäve 1954 chia đäi đät näng cä, mät sä ngäi Thái sinh säng täi tänh Lai Châu đä tä bä thiên đäng xã nghäa miän bäc, di cä vào Nam đä tìm tä do và läp nghiäp täi xã Täng Nghäa, quän Đäc Träng, tänh Tuyên Đäc, gän phi träng Liän Khäng ngä ba Di Linh-Đä Lät-Đän Đäng.

Thäi tiän chiän, Hoàng Ly đä viät bä tiäu thuyät träng thiên đä sä näi tiäng “Läa Hän Räng Xanh”, hä cäu cuäc đäi cäa Tä Träng Đäo Văn Lang, vua cäa ngäi Thái đen Thái träng säng ä miän tây bäc Lai Châu räng län, tä Phong Thä, Näm Nä täi Mäng Lay, Mäng Tä, Bän Pháp.. xä sä cäa hoa ban, loài hoa träng mäc chänh vänh ven vách núi, mùa xuân nä träng núi đäi xä Thái.

“Đän Giao Thäa mät phiän gäc đäm
chäo Xuân đän säng xa vang rän
Xäc hoa tàn räi trên bán säng..
ngä pháo tung bay, ngä tóc em väng..”

Bài hát cä cäa nhäc sĩ Nguyän Văn Đông mäy chäc năm vä träc, nay sao vän nhä nhä niäm nhä vä mät cái tät xa xäa rät tình cä väi đäng bào Thái Träng, khi tiäu đän näm tiän đän, giä an ninh ngoài vòng đäi Täng Nghäa. Theo phong täc cä truyän, häu nhä tät cä các dân täc thiäu sä vùng thäng, trung Bäc Viät cũng nhä cao nguyên Trung Phän, häng năm đäu có nhiäu lä häi. Ngäi Thái cũng väy nhäng quan träng hän hät đäi väi hä vän là Tät Nguyän Đän NEN BäNG TIäN, thäng đäc tä chäc tiäp theo Lä ăn cäm mäi và uäng räu Kim Lao Mao, mäng träng mùa, cũng nhä ngày Tät Thän Täo vào täi đäm 23 thäng chäp, cũng giäng nhä ngäi Viät, rät träng thä khäp mäi nhà, mäi đänh làng väi lä vät gäm gà, xôi, räu, vàng giäy và hoa quä.

Ngỏ i Thái sỏ ng lâu năm trên đỏ t Viỏ t nên Tết Nguyên Đán gỏ n giỏ ng ngỏ i Kinh, nhỏ t là tỏ khi hỏ di cỏ vào miỏ n Nam. Đêm giao thỏ a, mỏ i ngỏ i đỏ u ăn mỏ c quỏ n áo mỏ i, sỏ c sỏ và diêm dỏa nhỏ t vỏ n là các cỏ gái chỏ a chỏ ng trong lỏ hỏ i “Tung Cỏ u” vỏ i thanh niên chỏ a vỏ , đỏ rỏ i sau đỏ tỏ ng cỏ p sỏng sỏnh cỏ i vui, qua cuỏ c tình đỏ u xuỏn vỏ a chỏ mỏ n.

“Chỏ n biên thuỏ này xuỏn tỏ i chi, tình lính chiỏ n khác chi bao ngỏ i”, nên đêm tiỏ n đỏ n đỏ c vui ké vỏ i bỏ n làng mỏ t cái Tết vui nhỏ n tỏ đỏ u thôn tỏ i cuỏ i p, nỏ i nào cũng vang vang tiỏ ng phỏo, khiỏ n ngỏ i lính trỏ xa nhà chỏ nh lỏng đỏ rỏ i nỏ c mỏ t, khi nhỏ vỏ nhỏ ng ngày xuỏn cỏ , nhỏ màu hoa cúc hoa mai, Tết đỏ n nỏ tròn nhỏ mỏ t môi em mỏ t thỏ i tuỏ i hỏ c trò “tay anh ghỏ nhỏ trên bỏng sỏng, cỏ ngỏ cùng em sỏng bỏ c xuỏn “.

3-ĐÊM CHỎ TỎ T NGOÀI VỎNG ĐAI P CÂY BÀI (CỎ CHI):

Cuỏ i năm 1964, toàn bỏ Trung Đỏn 43 Biỏ t Lỏ p tỏ Di Linh tỏng phỏi hành quân cho Khu 32 Chiỏ n Thuỏ t, trỏch nhiỏ m tỏ nh Hỏ u Nghỏ nhỏ ng chỏ yỏ u là tỏ i quỏ n Cỏ Chi, bỏ o vỏ an ninh cho các xã Bình Mỏ , Tân Thỏ nh, Trung An, Phú Hòa Đỏng, Phỏ c Vỡnh An, Tân Phú Trung, Tân Thỏng, Nhuỏ n Đỏ c, Trung Lỏ p, Phỏ c Hiỏ p, Thái Mỏ , An Nhỏ n Tây, Phú Mỏ Hỏ ng và phỏ huyỏ n Tân An Hỏ i nỏ m trên quỏ c Lỏ 1 tỏ Sài Gòn đi Tây Ninh. Lúc đỏ, BCH trung đỏn đỏng tỏ i Tân Thỏng, các Tiỏ u Đỏn 2 và 3/43 nỏ m tiỏ n đỏ n khỏ p các xã xỏi đỏ u. Riêng Tiỏ u Đỏn 1/43 đỏ c dỏ ng quân ba ngày Tết tỏ i Quỏ n vì đỏ lỏ i suỏ t mỏ t năm khỏ p các chiỏ n trỏ ng Phan Thiỏ t, Bình Tuy, Long Khỏnh, Bình Đỏ ng, Bình Long và Hỏ u Nghỏ.

Cũng vì vỏ y, Ban 5 /TĐ đỏ sỏ n thỏ o nhiỏ u chỏ ng trình đỏ lính và gia đỡnh vui mỏ t cái Tết đỏ c biỏ t tỏ i hỏ u phỏ ng. Ngày ba mỏ i tháng Chỏ p đỏ n vỏ xuỏ t tiỏ n hành quân, công thêm tiỏ n thỏ ng cỏ a Tỏ nh và Trung Đỏn, giao cho Ban 4 ra chỏ Cỏ Chi mua sỏ m gà, vỏ t, heo, bò, bỏnh trỏi và rỏ u đỏ Bà Đỏ m làm tiỏ c tỏ t niên. Lúc đỏ, đỏ sỏ lính cỏ a TD là ngỏ i Trung, nên trong đỏ p Tết chỏ có mỏ t sỏ nhỏ có gia đỡnh tỏ i Sài Gòn và vùng lân cỏ n đỏ c phỏp miỏ ng vỏ thỏm gia đỡnh, còn hỏ u nhỏ là lỏ i vỏ i đỏ n vỏ . Vì khỏ i trỏ c gỏc, nên lính tha hỏ rong chỏ i khỏ p hàng quỏn, dù phỏ lỏ Cỏ Chi nhỏ xiỏ u và buỏ n hiu, lỏ a thỏ a vỏi hàng quỏn và cái lỏ ng chỏ cũng bé bỏ ng khiỏm nhỏ ng.

Cũng may quỏ n nỏ m trên Quỏ c Lỏ 1, nên có rỏ t nhiỏ u xe đò xuỏ i ngỏ c Sài Gòn-Trỏ ng Bỏng-Tây Ninh.. cũng nhỏ ngỏ rỏ tỏ i Bỏ u Trai, Hiỏ p Hòa, Đỏ c Huỏ .. Đỏ ng bên đỏ ng, nhìn trỏ m nhỏ ng ngỏ i đỏ p ngỏ i trên xe hỏ i hỏ mua quỏa vỏ t khi xe ngỏ ng, hỏ n lính cũng cỏ m thỏ y phỏ n

nào vớ i đi nớ i nhỏ nhà. Ở đây mùa đỏng không lỏ nhỏ m so vớ i Phan Thiỏ t nhỏ ng gió nhiỏ u nên cũng tái tê se sỏ t. Bao nhiỏu năm lính, lỏ n đỏ u đỏ c vui mỏ t cái Tết thỏ thành cũng thỏ y an ở i phỏ n nào.

Nhỏ ng Tết chỏ a tở i, tở c cũng còn đỏng sỏ a sỏ n, thì lỏ nhỏ hành quân khỏ n cỏ p tở Bỏ Chỏ Huy Trung Đỏn ban xuỏ ng. Quân báo và an ninh Tiỏ u Đỏn lái xe ruỏ ng bỏ khỏ p nớ i đỏ gom lính, làm cho ngỏ ở Cỏ Chi ngỏ c nhiỏn tuỏ ra đỏ ng đỏm ngỏ, nhỏ thỏ hỏ đỏng xem hát tuỏ ng. Và rỏ i nỏ a giỏ sau Tiỏ u Đỏn 1/43 lỏ i lên đỏ ng, lính chỏ mang theo sỏng đỏn và nỏ c uỏng vớ i nhiỏ m vớ giỏ i toỏ ở p Cây Bài vớ a bỏ giỏ c lỏ i đỏ ng lỏ nhỏ hỏ u chiỏ n, tở mỏ t khu Hỏ Bỏ tràn vào chiỏ m ở p và bỏ t đỏ ng bào làm con tin đỏ đỏ n. Quân ra đi nhỏ bóng ma đỏ i, ai cũng phỏ phỏ c buỏ n rỏ u thỏ y rỏ, đỏ u gỏ c xuỏ ng sỏng vác vai, bỏ t kỏ đỏ i hình kỏ luỏ t, im lỏ ng nhỏ hỏ n. Thỏ là thêm năm nỏ a tàn mỏ ng Tết-Xuỏn.

Bỏ n giỏ rỏ ở i chiỏ u ba mỏ ở i Tết Tiỏ u Đỏn 1/43 đỏ cỏ mỏ t ngoỏi vỏng đỏi ở p, trong khi đỏ đó toàn bỏ Trung Đỏn đỏ u tham đỏ cuỏ c hành quân này và các đỏ n vớ đỏng đỏ n xiỏ t vỏng vỏy. Sỏng nỏ khỏ p bỏ n hỏ ng giỏ a ta và đỏ ch, tở trong ở p cho tở i Làng Paris Tân Qui, Bỏ n Cỏ, Phỏ Hòa, ở p Nhà Viỏ t.. chỏ nào cũng cỏ đỏ ng lỏ n. Riêng TD 1/43 án ngỏ ngay con đỏ ng tỏ nhỏ lỏ đỏ n vào ở p, đỏ ng đỏ bỏ cỏy xỏ i tan nát.

Ở p nỏ m trong tỏ m ngỏ nhỏ ng mù mỏ t vì bom đỏ n lỏ a khỏ i và rỏ ng cao su ngỏt ngàn che phỏ. Cỏnh đỏ ng lỏa ven làng đỏng bỏ t đỏ u ở ở m hỏ t, mùi thỏ m sỏ a lỏa theo gió thoang thoỏ ng khỏ p nỏ i, mũi mỏng tỏ ng đỏn đỏp đỏ u trên da thỏ t, tha hỏ xỏ i tái lính. Trong cỏ nhỏ buỏ n rỏ u thỏ thiỏ t, ai cũng thỏ n thỏ quên đỏu vì muỏ i chỏch khi nghĩ tở i đỏ ng bào vỏ tỏ i đỏng nỏ m giỏ a dao thỏ t chiỏ n tranh, trong khi các nỏ i khỏc mỏ i nhà đỏng rỏ n rỏp nỏo nỏ c đỏn xuỏn vỏ. Thỏ i gian qua thỏ t chỏ m, chiỏ n trỏ ng vớ n sỏ i xỏ c bom đỏ n. Cỏi thỏc quân vang đỏ y đỏ n đỏ p nhỏ ng lính vớ n không tiỏ n nỏ i vì các khỏ u sỏng cỏ ng đỏ ng cỏ a giỏ c tở các cao đỏ m trong ở p bỏ n chỏ n đỏ đỏ i, khiỏ n cho lính Tiỏ u đỏn 1/43 lỏ n hỏ i rỏ ng tỏ i nhỏ mỏ y cỏnh mai vàng trỏ c gió xuỏn tỏ i tỏ, khi tiỏ c tỏ t niỏn chỏ a kỏ p hỏ ng đỏ vớ i vớ vớ i đỏ t lỏ nhỏ. Thân phỏ n cỏ a ngỏ ở i lính trỏ n VNCH là nhỏ vớ y, làm sao mà không buỏ n không hỏ n và không than trách cho kiỏ p đỏ i hỏ m hiỏ hỏ úa ?

Không thỏ làm gì hỏ n, nên Bỏ Chỏ Huy hành quân đỏ xin Khu chiỏ n thuỏ t nhỏ Không Quân can thiỏ p. Màn đỏm hỏ ng hỏ buỏng rỏm gỏi trỏ n vớ n vớ t, chỏ còn nghe tiỏ ng L19 và khu trỏ c cỏ Skyraider vớ n vũ đỏ i bom bỏ n phá mỏ c tiỏu. Xa xa vớ hỏ ng Sài Gòn, trỏ i sáng hỏ ng trong đỏm tỏ i, giỏ này thiên hỏ đỏng vui say chỏ chén nhỏ y nhỏt và hỏ nhỏ phỏc. Nên chỏ c không ai hoỏi công nghĩ tỏ i, lúc đỏ tỏ i mỏ t thỏn xỏm hỏ o lỏnh nghỏo nỏn, cỏ không biỏ t bao nhiỏu ngỏ ở i, đỏn cũng nhỏ lính, đỏ chỏ lỏ n ta đỏng lỏ n lỏ i trong bom đỏn, chỏ mong đỏ c phỏp lỏ đỏ sỏ ng còn. Suỏ t đỏm trỏ tỏ ch, máy bay liỏn tỏ c đỏ i bom, ở p Cây Bài đỏ m chìm trong biỏ n lỏ a. Ngoỏi rỏ ở p

tiêu đoàn nôm chớ trớ sáng. ai cũng đối lập nên nhieu người i mợc kễ lẫn kễ nh trên đờ t ngáy khò, bớ t kễ cái chớ t kễ cớ n.

Tờ mớ mớ ng mớ t Tờ t, quân vào ỏ p trong nớ i thê lỏỏ ng tờ n tuyỏ t. Khỏ p nớ i chớ là nớ i chớ t tờ ngỏỏ i tờ i trâu bò heo chó. Giỏ c đã chém về bớ ng các đờỏ ng giao thông hào, bớ lỏỏ i nhieu tờ thi lỏỏ lỏỏ bớ t đờỏ ng. Chiỏ n tranh tàn nhỏ n, oan nghiỏ t khiỏ n suỏ t đờỏ i lính không quên đờỏ c hình ỏ nh chớ t chỏc cớ a nhỏ ng ngỏỏ i dân lành vô tờ i, giỏ a nhang đờỏ n bánh mớ t... chớ đón Xuân vớ .

4-CHUYỂ N TÀU BA MỚỎ I TỜ T:

Chiỏ u hắ m chín tờ t năm 1978, trớ i cớ i tờ o Huy Khiêm cớ a tờ nh Thuỏ n Hỏ i rỏ n hỏ n lên vì ngày mai cho tờ i mớ ng hai Tờ t, đoàn tù khỏ sai cớ a VNCH tờ m nghiỏ lao tác, đờỏ c đờỏ i khỏ u phỏ n Tờ t vớ i đờỏ ng, thỏ t heo, cớ m trỏ ng không đờỏ n và mớ t bao thuỏ c có cán. Nhỏ ng quan trỏ ng nhỏ t vớ n là cái danh sách phóng thích tù nhân vào mớ i đờỏ p Tờ t vớ , sỏ đờỏ c cán bớ gớ i trong buỏ i sinh hoỏ t hôm nay.

Đúng 1 giỏ trớ a chiỏ u ba mớỏ i Tờ t năm đó, trớ i có mớỏ i ngỏỏ i đờỏ c nhỏ n giỏ y phóng thích vớ nguyên quán trình đờỏ n. Quỏ trớ i không có tiỏ n cho tù nhân mua giỏ y xe đồ xe lỏỏ a, nên ai lo mớ ng nớ y bớ ng cách lỏỏ i bớ , tờ Huy Khiêm tờ i Ga Suỏ i Kiỏ t xa chớ ng 30 cây sỏ . Tám giỏ tờ i cớ bớ n tờ i nhà ga thì đã lỏỏ chuyỏ n tàu chớ , nên đành phớ i chớ chuyỏ n tàu suỏ t Bỏ c-Nam, Nam Bỏ c vào lúc 11 giỏ khuya cuỏ i năm. Trong bớ n chớ có tôi vớ Phan Thiỏ t, còn lỏỏ i đờỏ u ỏ rỏ t xa tờ n Sài Gòn, Nha Trang.. Chia ly rớ i sỏ p chia ly nớ a, anh em chớ đành ngỏ m ngừi trao gớ i, hỏ a hỏ n. Trong khoỏ nh khỏ c năm cớ sỏ p tàn, mớ i nhà cài then đớ ng cớ a đớ n mớ ng năm mớ i, thì chúng tôi cũng đang chớ phút giây thay đờỏ i cớ a đờỏ t trớ i.

Ga Suỏ i Kiỏ t nớ m cheo leo trong rỏ ng lá cớ nh vách núi Ông cao ngỏ t hùng vớ , bao quanh vài chớ p nớ p nhà lá lỏỏ p xỏ p cớ a các công nhân hỏ a xa và dân làm gỏ . Có lỏỏ hôm nay mớ i ngỏỏ i đã vớ quê ăn tờ t nên xóm nhỏ thỏ t đờỏ hieu không có mớ t chút sinh khí, chớ ng tờ nàng xuân chớ a ghé chớ n này. Cũng may Suỏ i Kiỏ t là mớ t ga lỏỏ n trên đờỏ ng xe lỏỏ a Nam-Bỏ c, nên tờ t cớ các chuyỏ n tàu chớ và suỏ t đờỏ u phớ i ngỏ ng lỏỏ i, dù khách có hay không.

Đêm vớ núi rỏ ng càng buỏ t cóng lỏỏ nh cắ m, bớ quỏ n áo trỏ n năm nào dù đã đờỏ c đờỏ p thêm chớ c mãnh vá vớ n không ngăn nớ i cái sỏ t se xa xót, nhỏ tờ mớ t cớ i mớ đờỏ a, theo cái lỏỏ nh xâm chiỏ m tâm hỏ n nhỏ ng bóng ma đang lỏỏ c lỏỏ ng trong đêm xuân, không biỏ t rớ i sỏ vớ đờỏ u, đờỏ kiỏ m

chút h i m c a tình quê. Trong cái hiu h t c a đêm bu n, cũng đ đ m i ng i nhìn rõ hình nh c a s cô đ n n i ga l , t nh ng thanh s t han rĩ tróc s n tr c qu y bán vé, cho t i hàng gh g m t đ y v t b n.

Tết c b ng đ ng đ c trùng phùng m t cách ng u nhiên v i nh ng ng i từ không b n án, nh ng quân, công, cán c nh c a VNCH b i tr n, vừa đ c phóng thích trong đêm t t qu nh qu , bu n r u. Ph i vui lên m t chút đ m ng năm m i, thay vì m n r u phá thành s u, c b n l i ch m đ u vào nhau rít chung vài bi thu c l àn ăn t t, trong khi bên ngoài gió núi l ng l ng th i, t t s ng mu i vào m t mũi da th t, khi n cho c n l nh đối càng thêm hành h nh ng ng i từ t đ a ng c m i đ c th v .

Hình nh Giao Th a s p đ n trong mông mên cùng t n. Nh nh ng năm nao, tôi l i âm th m lâm râm c u nguy n cho m già, em gái, cho ng i yêu cũ, b n bè, đ ng đ i, đ ng bào.. đ c may m n an bình trong bu i h n mang dâu b . H i i gi này không bi t m già em th , có còn nh nh ng ngày xuân đ u ái tr c năm 1975, Giao Th a đi l chùa, xin xăm hái l c, nhà có vui Xuân đón Tết hay gia đình cũng l i nh tôi, t i sân ga n i r ng núi th m t m t i l nh l o này, cô đ n, đối l nh và nh c nhã trùng trùng.

K ni m x a t ng m ng l i trôi b nh b ng trên m t, lén lút đ n đ t đ a tôi v thu hoa niên, khi nh ng cánh hoa ph ng đ i n i hàng, đ c theo con đ ng Nguy n Hoàng đ n vào l p h c, đã b t đ u r ng r i lã tã gi a các trang l u bút, trên t ng rèm m t ô môi, cũng là lúc b n h c trò nghĩ hè làm gã giang h lãng t , trên nh ng chuy n tàu h a chui Phan Thi t-Sài Gòn r i Sài Gòn-Phan Thi t, dĩ hoài v n không th y chán.

R i nh ng ngày dài chinh chi n, đ nh m nh l i đ y đ a tôi v ch n cũ Long Khánh-Bình Tuy-Phan Thi t. Tuy tàu h a đã b gián đ an nh ng su t đ n đ ng s t t M ng Mán v Gia Ray, con đ ng mòn Võ Xu t i su i K i t, k c nh ng su i r ch, b i đá ven sông La Ngà, đ u là nh ng l i l i qua quen thu c, đã cùng tôi ch t chịu su t đ n đ ng tu i tr c a ng i lính tr n. Làm sao quên đ c nh ng ngày đ ng quân Văn Phong, M ng Mán? Ngày ngày ng i ngâm nga tách cà phê đen ngon tuy t n i quán l ven sông, ngó nhìn các chuy n tàu xuôi ng c.

Gi đây c nh x a v n nguyên v n, riêng tôi thì ôm m t t ng tr i s u th m không đáy, l c lổng trên quê h ng h n thù v i ki p s ng nào h n loài c cây. R i thì tàu cũng đ n, chúng tôi chia tay trong n c m t, cu i cùng ai n y h p t p lên tàu nh k tr n n trong đêm tr t ch, gi a ti ng còi tàu lanh lảnh thét vang, phá tan c nh t ch m ch c a r ng núi âm u, nghe sao quá o n o l nh lũng.

Chuyến tàu suốt Sài Gòn-Phan Thiệt đêm nay ỏ ỏ m, nhiu toa hành khách vng ngt ỏ nh tanh, không nh ngày thng chen chân không ỏ t. Có ỏ mai là mng mtt tt nguyên đán, nên ai cũng mu n ỏ nhà đ xum h p v i gia đình. Đtt tr i bu n mênh mông quá, thêm gió th i vi vút tt hai bìa rng th h i ỏ nh kh p n i, nhng tôi v n mu n ng i ngoài hành lang đ đ c nhìn ỏ i quang c nh cũ Trong các toa tàu, đèn đóm tt i om, dăm ba hành khách n m dài trên gh nh đã ngũ tt lâu r i. M c k , tàu v n ch y xi tt trên đng s tt nh con thú điên , v i hai ánh đèn pha phá tan màn đêm tăm tt i. H i i i cu c đ i sao oan nghi tt quá, trong lúc nhà nhà đang đ m ỏ m ch đón chúa xuân, thì tôi trong mtt tt i ba m i tt, bu n r u n i toa xe ỏ a ỏ nh ỏ o này, yên ỏ ng nép mình trong cò qu nh , đ đón mtt mùa xuân vàng úa n a, s p r i xu ng b vai c a cu c đ i. Trong gi phút năm c s p tàn, con tàu cũng h i h ỏ tt qua tt ng ga vng Sông Đỉnh, Sông Phan, Su i V n, M ng Man r i Phú H i v a đúng 12 gi r i sáng . Th là năm m i đã qua và tôi cũng đã ỏ đ p nghiêng mình chào đón nàng xuân m i n i quê h ng mình. Trên tàu ai n y đ u th c đ y, đang chu n b hành lý xu ng ga Phan Thiệt. Ttt c đ u xa ỏ , h h ng, bu n r u, im ỏ ng nh bóng tt i, không ai chúc nhau mtt ỏ i ng n ng i dù là ngày tt. Bng đầu đ y n i mtt thôn xóm nào đó, đ c theo con đng s tt vang lên m y tràng pháo chu tt, bóng sáng ỏ p lờ nh mu n đ i theo con tàu, khi n cho h n thêm bu n r u th ng ti c. N i náo n c th m kín v a lóe lên, ch tt tt h n khi nghĩ đ n th c tt i não nùng. H i ôi m y ch c năm v tr c, tôi là ng i lính tr xa nhà v n đăm mê ch y đ u i theo nhng gi tt m a xuân gi a tr i ỏ a lo n. Nay trong bu i xuân v , ng i lính già ỏ i ng c th i gian tìm vtt ngày th nh còn gi u đầu đó, n i vòm tr i đng đ i, và em, và nhng tt cu i cùng trong quân ngũ, đ ng n ng bng hoàng xúc đng, nh th v a b c chân lên con tàu v quê h ng, c a nhng tt t m yên h nh phúc đ u đ i.

*Tết nay em có v Phan Thiệt
có ghé trng xa, vng m th y
đây nén h ng lòng ng i lính cũ
cũng là ỏ nh xót th ng cay*

*Có vào tt quán vui cùng b n
chu c mtt b u riêng cúng tt ng ng i
nhng lính cùng dân chung btt h nh
v đ i mà đ máu thây ph i*

*Có xu ng C n Chà ăn cá m c
thăm giùm ng i b n b n quê tôi
th m i mtt k p đ i m a gió
v n áo mê tt i su tt mtt đ i*

Có qua phở chở khoe quở n áo
bớt mất vài xu giúp kẻ nghèo
ngủ yên phở bình bở trên ghế chở nh
đi buở n cô quở nh nở ng mở a treo

Có đi ngở mở nh tìm thở vở
đi ng bở quên Cây Táo, Phú Long
Đi c Cẩn, Kim Hở i, Đoàn Mở nh Hoở ch
nhở ng đở a danh xở a đở m máu hở ng

Có vào chở Phở t trên chùa Cú
hay ghé thăm Cha đở i giáo đở ng
tìm chở i giúp tôi hở ng phở n cũ
cở a thở i tuở i hở c chở m thở ng vở ng

Có gở p bở n bở còn sở ng đở i
xin em chia bớt mất phở n vui
xin em lau chở đở i phân cách
đở nguyở n cho nhau bớt mất ngở m ngừi

Có mua quà đở ng khi vở Mở
xin nhở cho tôi chút vở làng
hở i đở t, mùi rở m, tình bở n mở n
thở ng hoài mà vở n cở miên man

Viết tại Xóm Cỏn Hạ Uy Di
Chở p 2008